

LA XIFRA

28.500
pessetes

El preu dels primers televisors era prohibitiu per a les economies familiars mitjanes, ja que el cost dels aparells que van sortir a inicis dels anys 60 representava el salari de dos anys d'un treballador mitjà, segons recorda Carles Malagrida, que amb Pere León va treballar en el sector. Un aparell Telefunken o Philips, les dues marques més prestigioses d'aquells anys, costava 28.500 pessetes i l'antena, 1.500 pessetes més, en total 30.000 pessetes, aproximadament 180 euros actuals. Carles Malagrida recorda que els primers que en van tenir van ser els bars: "el primer al Rotllo i l'endemà mateix a Can Benet i al Centru; si volies tenir clients havies de tenir TV...."

Anuncis de botigues de TV dels anys 70 a Cassà.

Aparells fabricats a Cassà i a Llagostera

Tot i que amb les ràdios en Josep Salvador va estendre els aparells fabricats artesanalment a tot el poble, amb els televisors el procés era més complex i, encara que en va fer algun, ben aviat es va decantar per distribuir grans marques com Philips. Sí que hi va haver models propis a casa nostra com els televisors Jorbel, que comercialitzava Jordi Frigola, i la marca Ergiond que es feia a Llagostera, de la mà de Lluís Vilaplana i on treballava Carles Malagrida. També va ser molt famosa la marca gironina Optimus, fabricada per "en Pla de les ràdios".

DESCOBRIM CASSÀ

GREC > GRUP DE RECERCA I ESTUDIS CASSANENCs

NÚMERO 18/setembre 2021 / Equip de redacció: Grup de Recerca i Estudis Cassanencs / D'aquest número: Coordinació: Joan Carles Codolà / Redacció: Xavier Romero, Carles Miquel i J. C. C. / Maquetació: J. C. C. / Revisió lingüística: Carme Xifre / Col·laboració: Arxiu Municipal de Cassà de la Selva, Editora Cassanenca i Editorial Gavarres / Impressió: Ducform.

Xevi Codolà i Jordi Frigola, fent proves de l'emissió de TV Cassà del 1984.

TV Cassà per la Festa Major

Coincidint amb uns anys de gran popularitat de la Festa Major de Cassà, el 1984 es va posar en marxa una iniciativa en la qual van participar-hi des de tècnics electrònics com en Jordi Frigola o en Pere León, passant per afeccionats al vídeo com Xevi Codolà, fins a joves periodistes i diferents membres de la comissió de festes, amb l'objectiu de portar a les llars del poble els actes de la Festa Major de Cassà.

TV Cassà va ser tot un esdeveniment durant uns quants anys amb una programació que incloïa entrevistes i reportatges però sobretot el batec diari de les activitats de la Festa Major.

La proposta es va reprendre l'any 2005 amb uns altres mitjans i amb una colla de joves que també van recuperar l'esperit de la TV local durant els dies de la Festa Major. El repetidor es va tornar a posar a la zona de Llebrers, per poder cobrir el màxim de cases de Cassà i encara que amb molta calor es va emetre també una programació especialment relacionada amb la Festa Major de la Vila.

Xevi Vallès entrevista Jordi Domingo en una emissió de TV Cassà del 2005.

PER SABER-NE MÉS:

Pioners de la televisió de Joan Ventura, article aparegut a El Punt Avui, 14 d'agost de 2017.

Un any de Ràdio Saturn de Josep Bosch, article aparegut a Llumiguia, núm 382, abril 1983.

Xerrada amb en Josep Salvador de Josep Bosch, article aparegut a Llumiguia, núm 372, maig 1982.

Unes caixetes que són com fonts sonores d'Àngel Rodríguez Vilagran (premi Salvador Reynaldos de periodisme), Revista Recvll, 2000.

Més informació a: www.cassa.cat/arxiu i www.greccassa.cat

DESCOBRIM CASSÀ

GREC > GRUP DE RECERCA I ESTUDIS CASSANENCs

SETEMBRE 2021 **18** COORDINACIÓ: Joan Carles Codolà

M. Dolors Godoy, alcaldessa de Cassà, entrevistada per Carles Domingo el febrer de 1982, amb motiu de la inauguració de Ràdio Saturn. (Autor: Dani Duch - Fons: INSPA. Centre de la Imatge de la Diputació de Girona)

Primers micròfons a Cassà

Records d'història de la ràdio i TV al nostre poble

La gran quantitat d'informació que rebem avui qualsevol de nosaltres era impensable fa tan sols 50 anys. No existia internet, ni les xarxes socials i els grans mitjans de comunicació explicaven les "grans" notícies, on difícilment hi apareixia l'univers local. Només hi trobava cabuda en els diaris comarcals, però amb moltes dificultats. És per això que el naixement de les emissores locals, com Ràdio Cassà, va significar no només omplir aquest buit, sinó també dotar-lo d'un nou contingut, d'una manera de fer potser més "amateur" en la forma, però no en el fons, perquè més que cap altre mitjà aconseguia connectar de manera directa amb els oients

i fidelitzar-los. El que abans aconseguia un programa a micro obert amb participació dels veïns, ara requereix el més sofisticat pla de màrqueting per assolir un pitjor resultat.

La ràdio local sintonitzava amb el seu públic perquè la gent se la sentia seva, perquè parlava d'ells, del seu entorn, dels seus problemes, senzillament perquè ells en formaven part. Era una comunitat ben avinguda, on més que enlloc els fets locals tenien un valor universal.

Isabel Pascual Sardó / delegada de la CCMA a Girona

Els radio-aficionats cassanencs

Abans de l'arribada dels moderns mitjans informàtics, una de les formes de comunicar-se la gent, en pla amateur i com a esbarjo, fou la dels radioaficionats, que a la nostra vila donà diversos operadors, amb mestratge i un elevat volum de contactes arreu del món.

El patriarca d'aquest dinàmic col·lectiu el trobem en Josep Salvador Ros, actualment amb 94 anys i encara força actiu a les xarxes. Aquest tècnic de ràdio i televisió, juntament amb altres aficionats com Castañé, Frigola, Carmona, León, i especialment Salvador Pérez, mantindrien durant dècades i fins als 80 l'activitat, per ser aquest darrer pràcticament l'últim de tots ells, i segurament el més sofisticat i amb equips professionals. Aquest sector estigué reglamentat per la Secretaria General de Comunicacions, via Telègrafs, i a les persones enregistrades se'ls feia pagar un cànon per poder gaudir de la "llicència d'estació d'aficionat". Cadascun dels operadors comptava amb un distintiu de trucada (EA3-ABU, en el cas d'en Josep Salvador -foto inferior-); estaven federats a l'URE -Unió de Radioaficionats Espanyols-, i com a confirmació dels contactes efectuats s'enviaven una targeta personal, com la que mostra Josep Salvador en la imatge inferior.

Josep Salvador, pioner de les ones a Cassà

Per parlar dels orígens de la ràdio a Cassà de la selva hi ha un nom propi que destaca, el d'en Josep Salvador Ros, que enguany compleix 95 anys i que molta gent recorda encara per la botiga que tenia al carrer Major amb el seu nom, però que tothom coneixia com "cal Curt"; en Josep diu que potser és que com que remenava amb emissores de ràdio i hi havia les d'ona curta que ell sabia fer anar d'aquí li va venir el nom... Se non è vero, è ben trovato!

Amb en Josep hem volgut parlar de dos fets importants en els inicis de la ràdio a Cassà: dels primers programes emesos per ser escoltats per l'audiència, d'una manera absolutament local i feta per aficionats i de la fabricació dels aparells de ràdio que el mateix Josep feia a casa seva.

Comencem pel programa de ràdio; es deia Tic-Tac i s'emetia els dies festius al migdia; "La seva mecànica era molt senzilla; es tractava del que després es va conèixer com un programa de "disc dedicat"; la gent passava per la botiga i demanava que poséssim una cançó, amb una dedicatòria que feia el que la demanava", recorda en Josep. Es pagaven unes 25 pessetes i el diumenge es feia el programa amb la veu de la Dolors Callís i hi col·laboraven també el germà d'en Josep, en Martí ("li agradava molt parlar"), en Pedrín Omella i altres joves de Cassà que anaven a la ràdio a fer-la petar una estona. Es va fer molt popular entre el jovent de Cassà, que així feien càbales sobre el significat o l'abast del missatge que es transmetien els nois i noies entre ells. També hi havia un apartat de música en directe amb cantants cassanencs que hi anaven a interpretar les seves peces: "recordo una vegada que va venir en Reyné que tenia una veu molt forta i tot retrunyia; li vaig haver de dir que cantés més fluix perquè se sentís bé".

El programa es va emetre a inicis dels anys 60 i va durar uns quants mesos i també hi ha qui recorda que emetien obres de teatre. Els discos que es feien servir encara eren els de 78 rpm: "Tenia un tocadiscos que anava amb corda i perquè sonés més bé hi vaig posar un pickup amb agulla bona i així sonava millor; també vaig posar algun disc de 45 que començaven a sortir per aquells anys".

Precisament els discos van ser una de les propostes comercials de cal Curt quan a Cassà era complicat de poder trobar els singles quan els aparells de discos per a les festes de joves ("guateques" se'n deia en castellà) es van fer populars a inicis dels anys 70. En Josep procurava tenir els discos de més èxit i també va

En Josep Salvador, en l'actualitat, davant un moble amb uns quants aparells de ràdio dels que ell fabricava.

ser dels que més va ajudar a popularitzar el grup cassanenc de moda d'aquells anys, els Estels Blaus...

Però a més de fer programes de ràdio en Josep Salvador Ros va ser un constructor d'aparells de ràdio i al llarg de la seva vida en va fabricar centenars, alguns dels quals segur que encara es conserven a les llars de molts cassanencs. Entre els anys 50 i 70 del segle passat, quan la televisió no estava implantada, la ràdio era un element fonamental per a la distracció, la informació i el lleure de totes les famílies i per això era present a moltes cases.

En Josep Salvador des de ben jove va tenir afeció a les ràdios i va fer un curset per correspondència (a Ràdio Maymó) que li va servir per aprendre les bases del funcionament i muntatge d'aparells receptors de ràdio. "En aquells anys jo treballava a l'ACEBSA fent anar els forns d'esmaltar i com que fins i tot en vaig arranjar algun de seguida em van posar de mecànic a la fàbrica. Simultàniament tenia una botigueta al carrer d'Avall, on reparava aparells de ràdio, però com que tenia molta feina la gent es queixava que no els feia els encàrrecs a temps i vaig decidir deixar la fàbrica,

al 1960, i dedicar-me a la ràdio".

Al començament en Josep recorda que feia hores a can Vidal quan la botiga semblava que no anava gaire bé. Després ja va obrir la botiga del carrer Major, que va estar oberta fins al 1991, quan es va jubilar.

La construcció dels aparells de ràdio era pràcticament artesanal: Jo comprava les peces a Barcelona (làmpades, resistències i mobles) i al taller anava muntant-les amb les làmpades i tots els components que tenien les ràdios d'aquells anys. Totes les meves ràdios es coneixen perquè tenien quatre botons (volum, sintonia, ona i to) amb un punt vermell al mig. Així si me'l portaven a reparar sabia si l'havia fet jo o no. Tenien ona mitjana, ona curta i ona llarga, ja que encara no existia la freqüència modulada, i com que no estaven implantades xarxes de venda de grans marques, les que feia a casa a Cassà van tenir molt d'èxit".

Després amb l'arribada del transistor la cosa ja va canviar: "De transistors ja no en vaig fer ni reparar i em vaig dedicar a la comercialització d'aparells de la marca Philips, especialment, que era una de les de més prestigi".

Quim Cassà, creador de Ràdio Saturn >

El febrer de 1982 es va inaugurar oficialment Ràdio Saturn amb una entrevista que va fer Carles Domingo a l'alcalde de Cassà, M. Dolors Godoy; però l'emissora ja venia funcionant des d'anys abans als locals d'en Quim Cassà, a casa seva, al carrer Martí Daussà.

En aquells temps en Quim ja havia fet funcionar la ràdio amb una colla d'amics, si bé sense emetre a l'exterior; "fins que un dia vam fer una tertúlia a la qual va venir un membre de ràdio Anglès i va

dir: per què no emeteu de veritat? I una setmana més tard vam fer la inauguració: era el 6 de febrer de 1982".

En aquells inicis la ràdio de Cassà la integraven un grup d'amics: Lourdes Farrerós, Lluís Freixas, que va començar amb un programa que es deia CULTURAMA ("al primer programa va convidar en Josep Lloveras, el pintor, i en Lluís estava molt nerviós"), Carles Domingo, Xevi Xirgo, Montse Metge, Santi Bosch (que feia un programa musical amb trucades i regalaven entrades per entrar al Sir Thoma's), Nuri Falgàs, Carles Rueda, Magí Freixas (unitat mòbil) Francesc Izquierdo, Jordi Rovira, Salvi Pérez, Jordi Planas, Mariluz Baraibar, i el tàndem Quim Cadanet - Enric Bagué (feien un programa de sardanes). La gent hi participava amb trucades telefòniques i val a dir que en Quim té anotades totes les trucades de la gent en el seu arxiu de la ràdio.

Al cap d'una setmana d'emetre, la Guàrdia Civil va fer tancar l'emissora perquè considerava que era il·legal –el Ministeri de Transports, Turisme i Comunicacions va expedientar vuit emissores de les comarques gironines per irregularitats– cosa que va provocar una forta repercussió local i queixes dels grups polítics; en protesta, es van fer programacions que s'emetien en directe des del passeig de Vilaret per reivindicar el retorn de l'emissora. Uns mesos després va tornar a emetre fins al mes de maig de 1985 que va passar a ser Ràdio Cassà; l'emissora es va convertir en municipal com a via per resoldre els problemes que tenia per legalitzar-se. L'últim dia de Ràdio Saturn va ser el 1r de maig de 1985. "En el darrer programa va fer la introducció Jordi Rabassedas, es varen llegir poemes (Glòria Sala) i la gent s'anava acomiadant. Va ser un programa molt entranyable". Ràdio Cassà va continuar funcionant des del mateix carrer Martí Daussà i en Quim recorda que va haver-hi una tempesta de neu molt forta "i arreu van estar 3 dies sense subministrament elèctric; però la ràdio va continuar funcionant amb un grup electrogen i va ser el mitjà de comunicació i de contacte amb la gent. Va ser la pera".

Després l'emissora va passar a ser municipal a partir del setembre del 1985, primer a Can Nadal –abans d'ubicar-s'hi el nou ajuntament– i després als nous locals, que són els actuals, a la plaça de la Coma. Quim Cassà va ser-ne director fins al setembre de 1986, quan va presentar la dimissió.